

Asia: VN/24963/2022

Rikosprosessin sujuvoittamista arvioineen työryhmän muistio

1. Esitutkintaprosessia koskevat kehittämissuositukset

Viranomaisharkinta rikosilmoituksen kirjaamisessa

-

Esitutkinnan aloittamista edeltävät toimenpiteet

-

Esitutkintatoimenpiteiden suhteuttaminen

-

Esitutkinnan muotomääräykset

-

Esitutkinnan toimittamatta jättäminen ja lopettaminen

-

Esitutkinnan keskeyttäminen

-

Esitutkinnan rajoittaminen

-

Perusteluvollisuus, valtakunnalliset fraasimallit esitutkintaviranomaisten ratkaisuihin

-

Oikeuksien ja velvollisuuksien ilmoittaminen kuultavalle

-

Menettämisseuraamusten täytäntöönpanotehtävien jaon arviointi

-

2. Kevennettyjä rikosasioiden menettelyjä koskevat kehittämisehdotukset

Sakkomenettelyn kokonaisuudistus ja muut sitä koskevat ehdotukset

-

Suppea esitutkinta

-

Epäillyn paikallapysymisvelvollisuus haasteen tiedoksianto varten, syyttäjähasteet ja pikaoikeudenkäynnit

-

Rikosasioiden nopeutettu käsittely (Ruotsin malli)

-

3. Rikosasioiden sovittelua koskevat kehittämisehdotukset

Sovittelumahdollisuuden tunnistaminen, esitutkinnan toimittaminen ja asianosaisten suostumukset

-

Rikosasioiden sovittelu tuomioistuimessa

-

4. Syyteneuvottelua koskevat kehittämisehdotukset

Käyttö, soveltamisala ja ajoitus

-

Seuraamusharkinta ja rikosasiaan liittyvät vaatimukset sekä asianomistajan rooli ja suostumus menettelyyn

-

5. Hallinnollisia seuraamuksia koskevat kehittämisehdotukset

Rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten tehokas hyödyntäminen ja uudet mahdollisuudet

-

6. Rikosprosessia tuomioistuimissa koskevat kehittämisehdotukset

Automatisoitu muistutusjärjestelmä pääkäsittelyjen peruuntumisen ehkäisemiseksi

-

Oikeudenkäynnin tiedoksiantosäätely - puhelintiedoksiannon käyttöalan laajentaminen haasteen tiedoksiannossa, sähköinen tiedoksiantomenettely

Suomi.fi-viestien osalta tulee huomata se, että palvelua käyttävä henkilö on voinut valtuuttaa Suomi.fi-valtuudet -palvelussa jonkun toisen henkilön käyttämään Suomi.fi-viestit -palvelua puolestaan. Näin ollen myös rikosprosessin ulkopuolinen henkilö voi päästä lukemaan palveluun saapuneita viestejä sekä valtuuden laajuudesta riippuen myös esimerkiksi kuittaamaan palveluun saapuneita todisteellisia sähköisiä tiedoksiantoja vastaanotetuksi. DVV pyrkii kehittämään Suomi.fi-viestejä niin, että palvelu vastaa mahdollisimman hyvin palvelua käyttävien viranomaisten tarpeita ja viranomaisia koskevaa lainsäädäntöä.

DVV kiinnittää työryhmän huomiota, että Petteri Orpon hallitusohjelman kohdassa 6.4 Kasvua datataloudesta ja digitalisaatiosta ehdotetaan, että ”Suomi siirtyy asteittain digitaalisten palveluiden ensisijaisuuteen viranomaisasiointikanavana. Lainsäädäntöä muutetaan siten, että digitaalisesta viranomaisviestinnästä tehdään ensisijainen viranomaisviestinnän kanava. - -” DVV:n näkemyksen mukaan ehdotus tarkoittaisi toteutuessaan merkittäviä muutoksia hallinnon yleislainsäädäntöön sisältyvään tiedoksiantosäätelyyn sekä Suomi.fi-viestejä koskevaan säätelyyn. Asiaa koskeva kehitys on hyvä huomioida myös rikosprosessin sujuvoittamista koskevassa jatkotyössä.

Lykkäyssäännöstö ja noudon kiinnioloaika

-

Poissaolokäsittelyjen soveltamisala

-

Kirjallisen menettelyn käyttöala, soveltaminen ja yhdenmukaisuus

-

Perusteluvollisuus ja valtakunnalliset fraasimallit tuomioistuinten ratkaisuisa

-

7. Rikosasioiden valmistelua koskevat kehittämissuositukset

Preklusio ja siihen rinnastuvat keinot

-

Todistelun ilmoittaminen sanktion ohella

-

Rikosasian vastaajan käsitys syytteen teonkuvauksesta ja todistelusta

-

Oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuus

-

Pääkäsitteilyn ulkopuolella ennakollisesti tapahtuva todistajan tai asianosaisen kuuleminen

-

8. Käräjäoikeuksien kokoonpanoja koskevat kehittämissuositukset

Yhden tuomarin kokoonpanon päätösvallan laajentaminen

-

Lautamiesjärjestelmän tarpeellisuus

-

9. Kehittämissuositukset korkeimman oikeuden ennakkoratkaisuja koskevista menettelyistä

Ennakkopäätöskysymysmenettely

-

Ns. hyppyvalituslupamenettely

-

10. Digitalisaatiota ja sähköisiä menetelmiä koskevat kehittämissuositukset

Syyttäjälle ja esitutkintaviranomaiselle yhteinen sähköinen työskentelyalusta

-

Sähköinen asiointi esitutkinnassa: sähköinen vahvistus rikosilmoituksesta asianomistajalle, esitutkintapäätös asianosaisille myös sähköisesti ja asianosaisen kuuleminen esitutkinnassa sähköisesti

-

Kuulustelun tallentaminen ja äänitallenteiden käytön lisääminen

-

Rikosprosessiketjun viranomaisten järjestelmien tarkastelu ja kehittäminen

-

11. Ehdotusten vaikutukset

Lausunnonantajien mahdolliset huomiot ehdotusten taloudellisista tai muista huomioon otettavista vaikutuksista organisaation toimintaan

-

12. Muut huomiot

Muita huomioita työryhmän ehdotuksista

DVV tuottaa ja kehittää hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (jäljempänä tukipalvelulaki, 571/2016) 3.1 §:n 1–7 kohdassa tarkoitettuja tukipalveluja. Tukipalvelujen viranomaisiin kohdistuvasta käyttövelvollisuudesta ja -oikeudesta on säädetty tukipalvelulain 5 §:ssä. Yksi DVV:n tuottamista ja kehittämistä tukipalveluista on viestinvälityspalvelu (Suomi.fi-viestit), jonka avulla käyttäjäorganisaatio ja käyttäjä voivat lähettää toisilleen sähköisiä viestejä ja jota hyödyntäen asiakirja voidaan antaa tiedoksi sähköisesti tai postitse.

Yleisesti viranomainen voi käyttää sähköistä tiedoksiantamista esimerkiksi hallintoasioissa ja tuomioistuinasioissa siten kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (jäljempänä asiointilaki, 13/2003) tai muualla säädetään. Asiointilain 18 §:n ja 19 §:n perusteella sähköinen tiedoksianto edellyttää aina asiakkaan antamaa suostumusta.

DVV pitää tukipalvelulain 11.1 §:n perusteella viranomaistoimintaan liittyvän sähköisen tiedoksiannon toteuttamista varten rekisteriä käyttäjien antamista sähköistä tiedoksiantomenettelyä koskevista yleisistä suostumuksista. Ottamalla Suomi.fi-viestit käyttöönsä, hallinnon asiakas antaa siis käytännössä yleisen suostumuksen sille, että palvelua käyttävät viranomaiset tai muut tiedoksiantoja lähettävät voivat lähettää hänelle tiedoksiantoja sähköisesti Suomi.fi-viestit -palveluun.

Tukipalvelulain 11.3 §:n mukaan viranomainen voi tiedoksiantoa suorittaessaan luottaa tukipalvelulain 11.1 §:ssa tarkoitettuun rekisteriin merkittyyn tietoon. Momentissa on todettu lisäksi, että tiedoksiantamisen tavoista säädetään erikseen. Momenttia koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että ”Viestinvälityspalvelun avulla sähköisesti tiedoksiannettujen asiakirjojen katsottaisiin tulleen käyttäjän tietoon siten kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 18 ja 19 §:ssä säädetään tavallisesta ja todisteellisesta tiedoksiannosta. Mikäli yksittäiseen tiedoksiantoon soveltuvassa muussa laissa on mainitusta laista poikkeavia määräaikoja, noudattaisi tiedoksiantava viranomainen niitä.” (HE 59/2016 vp, s. 50)

Todettakoon siis tässä yhteydessä, että Suomi.fi-viestien välityksellä tapahtuvasta asiakirjojen sähköisestä tiedoksiantamisesta on säädetty edellä viitatussa asiointilaissa sekä muussa lainsäädännössä. Suomi.fi-viestejä käyttävä viranomainen arvioi, voiko se antaa asiakirjan tiedoksi sähköisesti Suomi.fi-viestien välityksellä sekä sen, onko asiakas saanut asiakirjan tiedoksi asianmukaisesti Suomi.fi-viestien välityksellä. Suomi.fi-viestit täyttää palveluna asiointilaissa sähköisen tiedoksiannon toimittamiselle säädetyt edellytykset.

DVV toivoo, että rikosprosessiin liittyvän sähköisen asioinnin ja asiointia koskevan lainsäädännön kehittämisessä DVV:n tuottamat sähköisen asioinnin tukipalvelut huomioidaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Tämän toteutumiseksi DVV toivoo tiivistä yhteistyötä ja keskustelua eri toimijoiden välillä.

Jalonen Aino
Digi- ja väestötietovirasto

Fagerholm Eva
Digi- ja väestötietovirasto - Lakiasiat-yksikkö